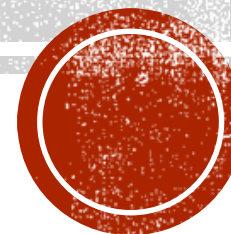

LAPSEN AGGRESSION KOHTAAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Keinoja ennakointiin ja tunnetilan kohtaamiseen

VIP-verkosto 7.10.2020

Heidi Kiljunen, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentaja (Pk Keula, Helsinki)

SYITÄ AGGRESSIIVISELLE KÄYTÖKSELLE

- **Aistisäätelypulmat**
- Neuropsykiatriset pulmat ja niiden asettamat haasteet ryhmässä toimimiselle (autismikirjo, ADHD, Tourette ja näiden erilaiset piirteet ja yhdistelmät)
- Hankalat ja lasta kuormittavat tilanteet kotona
- Ympäristön liialliset vaatimukset lapselle ja riittämätön tuki
- Mallioppiminen
- Mielenterveyden pulmat (harvinaista varhaiskasvatuksessa)
- ”Lapsen aggressiivisuus on oire, ei sairaus” (Riikonen & Koskinen)

ENNAKOINTI ON KAIKEN A JA O

- Tunne ryhmäsi
 - Tutustumisen ja lasten toiminnan seuraamisen ja tarkkailun myötä oppii tunnistamaan jokaisen lapsen tuen tarpeet käytännössä. Ennakointi helpottuu
 - Yhteistyö vanhempien kanssa äärimmäisen tärkeää. Perheen tilanteet vaikuttavat lapseen joko suoraan tai välillisesti ja näkyvät monin tavoin päiväkodissa.
- Lisätään ryhmässä ”hyvän” määrää, niin ”huonolle” jää vähemmän tilaa
 - Opetellaan kehumään toisia ja ottamaan kehuja myös itse vastaan
 - Opetellaan kannustamaan toisia ja iloitsemaan toisten onnistumisista (esim. Muksuoppi, ruokapöydässä maistamaan kannustaminen, pelottavan asian kokeileminen...)

ENNAKOINNIN TAPOJA JOUTSENTEN RYHMÄSSÄ

- Aikuinen päättää, kenen kanssa lapsi leikkii, missä huoneessa lapsi leikkii ja mitä lapsi leikkii

(jokainen lapsi esittää kaksi leikkitoivetta ja jompikumpi toteutuu aina)

- Aikuinen on aina valmis tinkimään omista suunnitelmistaan, jos tilanne ryhmässä vaikuttaa levottomalta ja lapset ovat syystä tai toisesta hyvin kuormittuneita
- Ryhmä jaetaan usein pienryhmiin, joiden kokoonpanot vaihtelevat toiminnan, lasten taitojen ja tunnetilan mukaan
- Siirtymätilanteet porrastetaan niin, että vain 1-2 lasta on yhtä aikaa eteisessä/vessassa/jne.
- Aikuinen "ihmettelee, jännittää, pyörtyy"... Uudella tavalla tilanteeseen reagoiva aikuinen ei vastaakaan lapsen "fanssiin kutsuun", vaan pyöräyttää vuorovaikutustilanteen uusille urille ja lapsi saa mahdollisuuden onnistua konfliktin sijaan

- Toiminnan selkeä strukturointi selkeyttää lapsille päivän kulkua ja tekee siitä heille ennakoitavamman → voidaan käyttää myös yksilöllistettyjä, kuvitettuja päiväohjelmia lapsille, jotka tarvitsevat vankempaa kuvatukea

- Päivän rytmittäminen yksilöllisesti sen lapsen kanssa, joka kuormittuu toisia nopeammin ja herkemmin
- Esim. lyhyempi ulkoilu, vähemmän tehtäviä, lyhyempi ohjattu hetki, jne.
- Lisätään lapsen päivään hyviä hetkiä ja onnistumisen kokemuksia, niin ajan kanssa hän alkaa jaksaa paremmin muiden kanssa yhdessä

ENNAKOINNIN VÄLINEITÄ

- Kuvitettu leikkitaulu, josta saa valita ”ykköstoiveen ja varasuunnitelman”
- Tunnemittarit
- Riippukeinu (rauhottumishuone)
- ”Painikaveri”
- Painavat tyynyt
- Painokäärmeet ja -peitot

Opetellaan puhumaan tunteista ☺

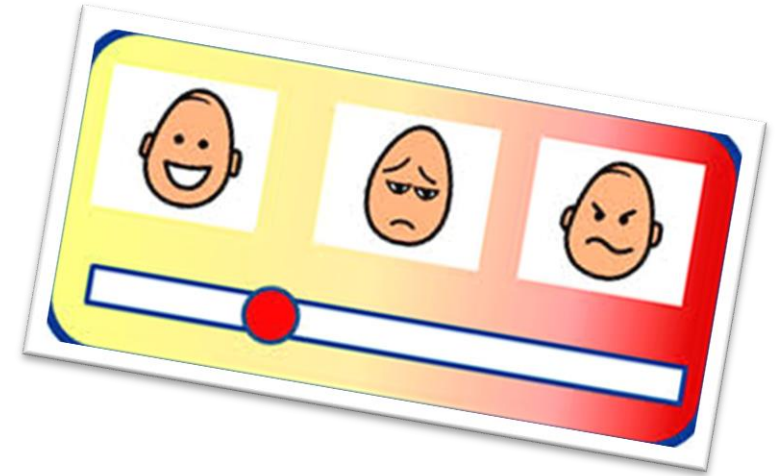
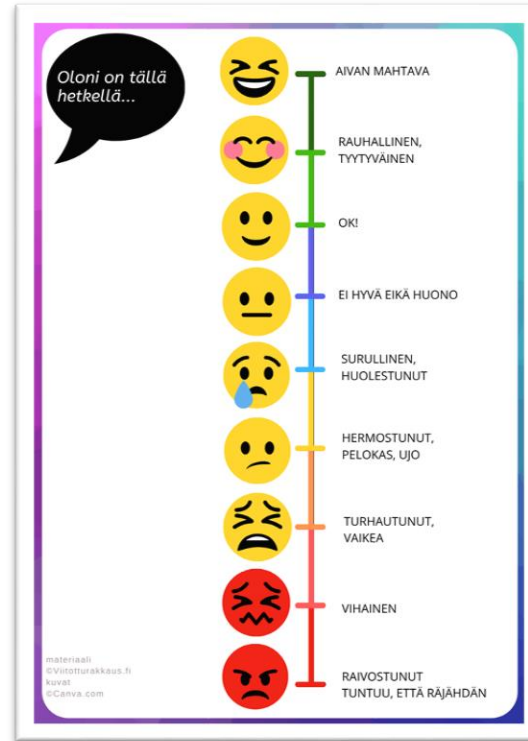

LAPSEN TUNNETILAN KOHTAAMINEN

- Usein lasten tunteet ovat varsinkin ryhmässä aloittaessa yhtä suurta sekamelskaa
- Kaikenlaiset (myös myönteiset) tunteet voivat aiheuttaa voimakkaan raivoamisen, koska lapsella ei ole kapasiteettia käsitellä isoja tunteita
- ”tunneämpäri” –käsite (Riikka Riihonen & Minna Koskinen, Kuinka kiukku kesytetään?) auttaa aikuisia ymmärtämään ja tukemaan lasta voimakkaan tunnetilan yli

- Tunnemittarin käyttö voi laskea lapsen tunnetilaa ja raivoamiselta vältytään

- Pikapiirtäminen auttaa joidenkin lasten kanssa selkiyttämään tilannetta ja rauhoittamaan lasta (ja myös aikuista)

AIKUINEN MALLINA, TUKENA JA TURVANA

- Aikuinen pysyy tilanteessa rauhallisena ja ilmaisee lapselle elein ja/tai sanoin että kestää lapsen voimakkaan tunnetilan
- Mahdollisimman vähän puhetta silloin, kun kiukku on pahimmillaan
- Pidetään **tarvittaessa** kiinni ja sylissä/jalkojen välissä lattialla (aikuinen istuu selkä seinää vasten tukevasti)
- Kiinnipitoaika mahdollisimman lyhyt, koska aistisäätelyn pulmista kärsivät lapset kokevat kosketuksessa olemisen ahdistavana ja mahdollisesti jopa kivuliaana
- Kerrotaan lapselle, että ”Irrotan nyt ensin käteni ympäriltäsi ja sinun kätesi pysyvät rauhallisina. Sitten irrotan jalkojen otteen ympäriltäsi ja sinun jalkasi pysyvät rauhallisina
- monesti lapsi vetäytyy johonkin kauemmas huoneessa ja se on ok, kunhan hän antaa huonekalujen olla, eikä satuta itseään tai aikuista

- Kerrotaan lapselle, että kaikki on hyvin, validoidaan tunnetila sanoittamalla tapahtunutta
- On hyvä keskustella lapsen kanssa tapahtuneesta, jotta hän ymmärtää erilaisten tunteiden tulevan ja menevän ja saa huomata ettei aikuinen tuomitse häntä kiukustumisen vuoksi. Tässä voidaan käyttää apuna myös pikapiirtämistä tai valmiita kuvia.

Kiitos 😊

